

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 16.

V Ljubljani, v soboto 21. aprila 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Nemški državni jezik.

* Vse nemške stranke tišče zadnji čas na to, da bi se v Avstriji nemščina proglasila za državni jezik. Priznati se mora Nemcem, da so v tem obziru premeteni politiki. Nemci dobro proračunajo posledice političnih potez in z veliko požrtvovalnostjo solidarno zahtevajo, kar menijo da je vsem v korist. Sedaj je jedna njihovih glavnih političnih zahtev: nemški državni jezik. Na ta način hočejo v kratkem času tostransko polovico države napraviti kot jedno veliko nemško provincijo vsemogočnega nemškega cesarstva.

Sistematično so nemčili Avstrijo, na koje svetu so nekdanj bivali izključno le slovanski narodi, razni avstrijski vladarji od Friderika III. do Leopolda II. „Mein' Ehr' ist deutsch und deutsch mein' Ehr'“ je bil navadni izrek Friderikovega naslednika cesarja Maksimilijana I. Cesarico Marijo Terezijo so obdajali ministri, ki so bili Vollblut-Germani. Vpliv njihovega nemškega prepričanja se je kazal povsod, pri šolah, pri sodiščih in v upravi. Najhujši udarec pa je zadel Slované pod cesarjem Jožefom II., najstarejšim sinom Marije Terezije. Z odpisom z dne 11. maja 1784 je ta cesar proglasil nemščino kot splošni uradni jezik za vso državo. V cesarskem odpisu stoji pisano: „Koliko koristi bo za splošni blagor, ako se bode v vsi državi rabil le jeden jezik in ako se bodo vsi posli izvrševali v tem jeziku! Vsi deli države bodo na ta način tesneje zvezani med seboj, kajti prebivalce bo vezala močna vez bratovske ljubezni, kakor vidimo pri Francozih, Angležih in Rusih.“

Da med Slovenci ni napravil ta čudni ukaz nikake razburjenosti, je umevno, saj se Slovincem še ni bil oglasil pevec „Ilirije oživljene“, in vse naše razumništvo, ki se je sicer večinoma rekrutiralo iz kmečkih vrst, ni poznalo druge potrebe, kakor brž zatajiti svoj jezik in utopiti se v nemškem morju. Tako je bilo pre-

pričanje pri vseh uradnikih na Slovenskem, graščakov pa niti v misel ne jemljimo. Jedino zavetje je našla slovenščina še v cerkvi, a tudi duhovnike je kolikor toliko oklepala železna pest neomejeno-mogočne volje vladnih krogov. Pa niti pri Čebih ni bilo dosti boljše. Že pod Marijo Terezijo so bili češki veleposestniki popolnoma prepojeni z nemškim duhom. Izgubili so svojo narodno zavest in zato se niso v češkem deželnem zboru prav nič po robu postavili glede uvedanja nemščine kot državnega jezika pod cesarjem Jožefom. Češko plemstvo ni več govorilo češki in lahko je pisal tačas vrhovni grajski grof Věšník, da se pri nastavljanju mož za višje službe zelo čuti pomanjkanje „an böhmischen Subjecten“. Avstrija bi se bila popolnoma ponemčila, ako bi se ne bili cesarskemu ukazu uprli Ogri. Niso dosti pomagale nemške kolonije, katere je cesar pošiljal na Oggersko delat gaz nemški ideji. Nemški so bili pač že obširni deli dežele, silno ponemčena vsa mesta, v katera so se valili nemški obrtniki in trgovci, a vključ temu so čutili nenemški narodi na Oggerskem in Hrvatskem v odločilnem trenutku v sebi še toliko narodnega ponosa, da so se odločno uprli cesarjevi nakani in prisilili vladarja, da je umaknil nemščino, „vez bratovske ljubezni“.

Pod modro vladno cesarja Franca Jožefa se je postavila v temeljni državni zakon ideja ravnopravnosti vseh narodov. Slovenci so začeli prosteje dihati in utrjevati jedro svoje narodne individualnosti. Danes so Slovani močni. V prvi vrsti narodnih boriteljev stoje neustrašeni rodoljubni voditelji kulturno visoko razvitega češkega naroda. V desnici državnega zbora so združeni pod jednim praporom vsi slovanski poslanci. Poizgubili so se izmed njih izdajice, ki bi bili pripravljeni ukloniti tilnik in priznati nemščino kot državni jezik. Ako poslanci ostanejo neomajani pri svojih sklepih, braneč temeljno pravico prostega narodnega razvoja in

ravnopravnosti, brezuspešni ostanejo vsi navali Nemštva. Slovanskim poslancem kličemo sedaj v spomin besede: „Tvrđ bodi, neizpröšen, mož jeklen!“ Nemščina ne postani nikdar državni jezik v slovanski Avstriji! To bi bila Slovanov smrt!

Politiški pregled.

Položaj na Češkem. Na Češkem zelo vre mej mladočeško stranko. Poslanca Sokola so volilci pozvali, da osnuje klub odločnih poslancev in izstopi iz mladočeškega kluba. Sokol je imel precej oster govor proti taktiki mladočeškega kluba, ki se mu zdi preveč prizanesljiva. Tudi mnogo drugih mladočeških poslancev je istega mnenja. Izvrševalni odbor mladočeške stranke je sklenil uvesti proti poslancu Sokolu disciplinarno preiskavo. Ministerski predsednik Körber namerava vplivati na Mladočehe s tem, da bode, kakor se čuje, predložil državnemu zboru, ki se snide zopet 8. maja načrt, jezikovnega zakona za državne urade na Češkem in Moravskem. Wolfu se je pričelo na Češkem slabo goditi. Nemški poslanec Prade ga je na svojem volilnem shodu ostro prijel in celo zloglasne Liberce so Pradeju izrekle zahvalo. Wolf pa nima mirnih nočij tudi radi tega, ker je krščanski socijalizem celo v Hebu dobil močne korenine in se — hitro širi mej češkimi Nemci. Mej Schönererijanci in nemškimi nacijona'n mi poslanci tudi nastaja baje popolna ločitev radi Pradejevega govora.

V dalmatinskem deželnem zboru je zahteval poslanec Bianchini preosnovo avstrijske državne uprave, po kateri bi pripadala Dalmacija hrvaški kraljevini. Italijane je hudo razburil predlog hrvaških poslancev, naj se uvede v Dalmaciji hrvaški jezik kot uradni jezik. Res čudno je, da je v Dalmaciji uradni jezik italijanski, dasi je v Dalmaciji vsaj 20krat toliko Hrvatov kot Italijanov.

Narodno blago z Iga.

1. Boj med Krimskim možem in Ižiškim povodnim možem.

Bila je viharina noč. Čolnar Martin je spal na klopi pri peči. Nekdo potrka na oknice njegove koč, ki je stala ob Ižici. Mnogo drv in šote je že zvozil Martin po Ižici in Ljubljani doli v mesto in večkrat se je že pozno vračal domov. A nocoj, v tej viharini noči, bi vender ne vozil rad, ako bi ne bil siromak in zaslužka potreben. Napravi se urno in gre pogledat, kdo ga kliče.

Pred kočjo stoji širok mož z veliko, gosto brado. Prijazno ga tujec poprosi, da naj ga popelje proti mestu v malem čolnu. Gresta k vodi in sedeta v čoln. Z veslom odrine Martin čolnič od brega.

Burja tuli preko Ljubljanskega barja in bičevje in kolmež in trstovje se tepe in šumi ob vodi. Šum je strašan, čolnar in tujec pa molčita. Molk pretrga skrivnostni tuji mož, rekoč: „Martin, ko privoziš do prvega tolmana, ustavi čoln in vrni se; po plačilo pa pridi jutri zjutraj v ta čoln na breg, a ne pripoveduj o tem nikomur, tudi svoji ženi ne!“

Martin privesla do globokega tolmana in ustavi čoln. Tujec skoči kvišku, hipoma pa postane grozen velikan in zavpije trikrat z gromovitim glasom: „Povodni mož! kje si, da se skusim s teboj? Jaz sem Krimski mož!“ Velikan skoči v tolmun, ob enem pa porine čoln, da je z vso silo zdrsil po Ižici nazaj. Martin je slišal iz daljave še strašne krike in težke udarce. Strahu so se mu še ježili lasje, ko je stopal iz čolna na domači breg.

Žena je Martina brž vprašala, ko je prišel domov: „No, koliko si pa zaslužil?“ Martin ni mogel molčati in ji je povedal, da bo plačilo dobil zjutraj v čolnu. Na glas se mu je žena smejala, kakor bi mu ne bila verjela. Vender zgodaj zjutraj, ko je Martin še spal, jo je gnala radovednost, da je na tistem šla pogledat v čoln. Dobila je ondi črn lonec, napolnjen z ogljem. Nevoljna je iztresla oglje v vodo, lonec pa razbila v čolnu ter se molče vrnila v kočjo.

Kmalu potem je vstal Martin in šel po plačilo Krimskega moža. Našel je v čolnu črepine črnega lonca zraven pa nekoliko koscev rumenega zlata. Ustrašila se je žena, ko ji je mož pokazal, kaj je našel. Sedaj je spoznala, kakšno škodo je naredila s svojo radovednostjo.

Večino oglja je bila namreč vrgla v vodo, le nekaj ga je slučajno padlo v čoln, in to je sedaj suho zlato. Ko je povedala možu, kaj je storila, sta šla oba iskat zlata v vodo, a zastonj. Še na stara leta sta sivi čolnar in njegova žena večkrat brodila po vodi in iskala vtopljenega zaklada. Našla pa nista nič več zlata, pa tudi Martin nič več ni videl Krimskega moža.

2. Rojenice v Iški gori.

Med obraščenim Krimom in skalnato Iško leži vasica Iška vas. Kmetje v tej vasi so bili nekdanj skoro vsi imoviti. Imeli so polne hleve rogateg živine in polne žitnice najlepšega zrna. K imovitosti so jim pripomogle rojenice, ki so stanovale v Iški gori med skalovjem in borovjem. Bile so lepe ženske in usmiljenega srca. Preprostim kmetom so pomagale obdelovati polje in so jim dajale modre svete. Ko je odlezel sneg in so gorke sapice zapihljale čez Ljubljansko barje, začele so rojenice klicati iz svojih skritih bivališč: „Kmet, pojdi orat, pojdi sejati!“ Oglašale so se tudi ob žetvi. Vselej je bilo prav, če so kmetje storili, kar so rojenice rekle. Bile so tačas dobre letine. Žita je bilo toliko, da so omagovale ženjice. Večkrat so prišle pomagat rojenice, čez noč so požele ostalo žito in je po-

Pruski bič. Dne 18. t. m. je 360 Čehov moralo zapustiti okraj Liegnitz. Tako se poroča iz Berolina. Z izgoni hočejo udušiti Slovane.

Rusi se gibljejo. Na mejo Buchare je odšlo iz Varšave 20 000 ruskih vojakov.

Prepovedani misijoni. Francoska vlada si je izmislila nekaj zelo svobodoljubnega. Jezuitom in lazaristom je prepovedala prirejati misijone.

V Sudanu v osrednji Afriki se je pojavil nov mahdi. Ime mu je Šeh-es Senusse iz oaze Kufra. Pravijo, da ima že devet milijonov pristašev, in da je njegov namen, pregnati Angleže iz Sudana ter se polastiti tudi Egipta.

Vojna v Južni Afriki. Buri so pri Wepenerju vzeli Angležem transport 500 volov in konj. Vest, da so Angleži pri Wepenerju vzeli Burom par topov in da so se Buri umaknili, je bila neresnična ter so jo poslali v svet Angleži. Mesto Wepener Buri še vedno oblegajo. Iz Reddersburga in Reouxville hite angleške čete mestu na pomoč. Roberts je dal Bullerju za poraz tako oster ukor, da bode moral Buller pobrati šila in kopita in oditi nazaj na Angleško. Tudi angleški general Warren je dobil pod nos, ker je poklican nazaj na Angleško. Slabo se godi Angležem v Bloemfonteinu. Po bolnišnicah jih nadleguje tifus, nalivi so jim pa tabor v Bloemfonteinu popolnoma poplaval. Ker nimajo dovolj šotorov, so angleški vojaki v vremenskih neizodah v groznem položaju.

Domače novice.

Srečno pot slovenskim romarjem! V ponedeljek zjutraj odrine na stotine slovenskih romarjev v večni Rim, da tam opravijo pobožnosti svetega leta in se poklonijo sv. Očetu kot varuhu sv. cerkve in namestniku Kristusovemu na zemlji. Odpeljejo se v ponedeljek ob 9. uri zjutraj z drž. kolodvora v Šiški. Tisoče slovenskih src spremlja v duhu svoje brate na to lepo pot, ž-leč jim, da se po dovršenem opravilu vrnejo srečno zdravi in pokrepčani v krščanskosocijalni ideji.

„Slovenski Narod“ in „Edinost“ sta si zadnje dni zelo navskriž. V „Narodni tiskarni“ v Ljubljani je grozno zbodel članek, katerega je prinesla „Edinost“ dne 9. aprila, v katerem trdi dopisnik s Kranjskega, da bo treba pri prihodnjih volitvah novih mož s starim programom, namreč z onim krščanskim programom, katerega je sklenila narodna stranka l. 1894 na shodu zaupnih mož. Nato je ostro odgovoril „Slov. Narod“, rekoč: „Edinost“ je filijalka „Sl. Lista“, piše tako, kakor je svoj čas g. Kobljar naročil uredništvu „Edinosti“. S tem, da se je „Edinost“ vtikala v kranjske zadeve, je padla na nivo klerikalnega lista. — Te klasične izjave dokazujejo, da „Narodovce“ zelo speče, če kdo govori o starem programu, katerega so sicer sklenile vse učene narodne glave skupaj, pa ga

je pokopal sam dr. Tavčar s pomočjo Malovrha, in da je klerikalec vsak, kdor se vtika v kranjske zadeve. — Ker ravno govorimo o Tavčarju in Tržačanih, naj omenimo še nekaj, kar ni smešno, ampak je že navadno. Župan Hribar je telegrafično čestital tržaškimi okoličanom na častni zmagi pri zadnjih volitvah, dr. Tavčar pa v „Narodu“ zasmehuje dan za dnevom iste okoličane in podtika tržaškimi voditeljem, da so vsled svoje klerikalne nespretnosti krivi propada v Škedenju. Kdo je hinavec? In vendar sta Hribar in Tavčar politična prijatelja in Hribar si ne upa storiti koraka proti nameram in bezanju dr. Tavčarja, da bi se napravil „ravs in kavs“ tudi med tržaškimi Slovenci, kakor se je posrečilo to čedno delo s Tavčarjevo pomočjo na Goriškem. G. Spinčič je pisal društvu „Edinosti“: „Naprej po sedanjosti!“ Openci obsojajo v „Izjavi“ popolnoma neopravičene napade „Sl. Naroda“ na „Edinost“, župan Hribar pa striže kupone od delnic „Narodne tiskarne“ in se zadovoljno smehlja prijatelju Tavčarju.

Ali je mislil na glasilo kranjskih učiteljev? Nedavno je bila deputacija učiteljev pri naučnem ministru dr. Hartelnu in ga je prosila, da naj se zboljšajo učiteljske plače. Naučni minister je deputacijo prijazno vsprejel, priznal, da bi bilo prav, ko bi se plače učiteljem zvišale, kazal pa tudi, kako težko bi država to breme prevzela iz finančnih ozirrov. Konstatiral je dalje naučni minister, da so sicer vse stranke v državnem zboru učiteljem naklonjene, da je pa žal nekaj učiteljskih časnikov krivih, ako se ta naklonjenost tu in tam precej zmanjšuje. Kakšni so ti učiteljski časniki? Bode li uganil g. Jakob Dimnik? Pomislite, učitelji, kaj dela Jakob! Skoraj da to-le one naklonjenosti ne more množiti: slovenski državni poslanci so pri krščanski zvezi, Dimnik pa skuša s pomočjo „Učiteljskega Tovariša“ ločiti krščanstvo od šole. V stari šoli so učili, da je to „verkehrt proporzionirt“.

Nezaupnica. Učiteljsko društvo za okraj Volosko je protestiralo proti pisavi „Učiteljskega Tovariša“ v dopisih iz Istre, v katerih se podlo napada rodoljubna isterska duhovščina.

Novo društvo županov. V četrtek so se predložila vladi pravila novega društva županov litjskega okraja.

V kranjskem deželnem zboru je izročil poslanec Višnikar, ribniški sodnik, dr. Tavčarju za velikonočni „Narod“ prestavo neke pravde, ki pripoveduje, kako so l. 1701. sežgali v Ribnici zadnjo „copernico“. V posebni notici v „Narodu“ je še hotel Višnikar vso zadevo zlorabiti v svoje namene. Mož pa ni toliko izveden v slovenski literaturi, da bi vedel, da je že pokojni profesor Lesar v programu ljubljanske realke isto objavil in pokazal koliko je trpelo nedolžno in nevedno ženstvo vsled nevednosti

in neumnosti prednikov sedanjega ribniškega „Ban nrichterja.“

Tavčarjev nos. „Edinost“ piše: „Med tržaškimi Slovenci je nastal velikanski razpor. O tem mi sicer ne vemo ničesar, ali čitali smo včeraj v „Slov. Narodu“. Danes pa smo čitali v istem listu, da je razjarjeno jezero že požrlo jedno žrtev, našega sotrudnika, gospoda Cotiča, in da vihar je že postavil na njegovo mesto — Ivana Fajdigo! Mi pa gledamo gospoda Cotiča, kako mirno sedi po stari navadi na svojem mestu, in ne vemo, ali bi se smejali — najnovejšemu zaupniku „Slov. Naroda“, ali pa — „Slovenskemu Narodu“.

Ljubljanski Nemci so imeli te dni volilni shod, na katerem so sklenili, da se ljubljanskih obč. volitev ne udeležijo, ako se slovenski stranki ne spoprime. V slučaju, da bi bil boj, sme strankarski odbor sam postaviti nemške kandidate. Prav živahno se je pohvalilo dr. Tavčarja, češ, „Wir wissen, was der dr. Tavčar ist.“

Potresne procesije v Ljubljani se je tudi letos udeležilo ogromno ljudstva, proseč: „Šibe potresa, reši nas, o Gospod!“ Skoro vse hiše, mimo katerih se je procesija pomikala, so bile razsvetljene, celo c. kr. pošta, le ljubljanski magistrat ne, pa županova hiša in pa — „Ljudska posojilnica“ na Kongresnem trgu.

Nemške zvijače. Da so štajerski Slovenci nastopili abstinenco, je prevzetnost graških mogotcev zelo udarilo. Najbolj jih je spekel jednat dopis slovenskih poslancev, katerega je tudi naš list priobčil. Zelo se boje, da končno vendar ne prodre tudi v višje vladne kroge zavest o krivicah, ki se gode Slovincem. Sedaj so si izmislili v Gradcu novo komedijo Glavno ulogo igra pri tem Egon Pistor iz Št. Ilja. Ta mož je priobčil v „Tagespošti“ članek, v katerem pravi, da bodo že nemški poslanci, ki so ostali v štajerskem deželnem zboru, skrbeli za slovenski del prebivalstva. Da dá svojemu članku določno obliko, je zbral nekaj kimovcev, ki so mahčili v Gradec in se ondi nemškim poslancem predstavili kot zastopnike slovenskega ljudstva. Izjavili so, da obsojajo abstinenco slovenskih poslancev in da so proti prizadevanju „proč od Gradca“, pa tudi proti slovenski univerzi. Prosili so „pomoči“ nemških poslancev, ki so, seve po svoje, „pomoč“ „blagohotno“ obljubili. Štajerski Slovenci bodo pač poskrbeli, da se ta komedija postavi v pravo luč. Slovenske občine na Štajerskem, nalepajte izjave, rodoljubi, nabirajte za izjave podpise!

Ljubljanske novice. Novo garnizijsko bolnico so blagoslovili v četrtek zjutraj. Te dni se selijo. — Žaganje je dobil nekdo v trafiki na Dunajski cesti namestu tabaka. Zavitek „žaganja“ za 26 vinarjev je bil pravilno zapečaten. — Zrelega tička, so te dni domnevali na ljubljanski policiji, da imajo v pesteh. Menili so, da jim je prišel v roke nevaren trgovec z dekleti. Končno

vezale v snopke. Kmet je le žito omlatil in spravil v žitnico. To so bili srečni časi.

Prišlo pa je drugače. Neki bogat in prevzet kmet se je razjezil nad rojenicami, ko so mu velele iti na delo. Kamenjal jih je in grdo preklinjal. Od tistega časa so izginile rojenice iz Iške. Ljudem je bilo žal, da so odšle dobre žene, ker so se morali sami začeti mučiti z obdelovanjem zemlje. Vrh tega je zemlja postala pusta in nerodna in težko se ugane pravi čas setve in žetve.

3. Rešene deklice.

Bilo je lepo pomladno jutro. V vas Studenec je pritekel kmet in kričal: „Bežimo k Sv. Uršuli. Turki gredo od Šmarje!“ Vse beži. Starčki, ženske in otroci se zapro v cerkev, moške in mladeniči se pa oboroženi za močnim zidom, ki je obdajal cerkev, postavijo v bran. Kmalu se zasliši peket konjskih kopit in prikaže se poveljnik turške čete na belem konju. Turek začne plezati na obzidje, a iz krščanskega tabora planejo moške nadenj s kosami in krampi in na mah se vali dvanajst sovražnikov v krvi. Ko so to videli Turki, so odskočili in zbežali na Staje, Iško Vas in proti Gorenjemu Igu. Težko so lezli Turki navkreher po skalnati poti proti cerkvi sv. Lenarta, ker se je vdiral ko-

njem. Še danes se poznajo v skalah sledovi turških mul. Paša je vprašal, kako je ime svetcu, ki biva v tej cerkvi, da jih ne pusti gori, in je ukazal obrniti nazaj proti Stajam. V spomin na to rešitev so ljudje obdali pozneje cerkev sv. Lenarta z železnimi verigami.

Pri Pogiblju v Stajah so se bile skrile doma tri lepe, mlade deklice. Ugrabili so jih Turki, privezali za repe svojim mulam in odbežali z divjim krikom. Na koncu vasi pa napadejo turško četo domači možje in fantje, rešijo deklice in pobijejo Turke. Ubežal je le turški paša s tremi tovariši po stranski poti. Nato je pa priletelo še nekaj mož iz Kota, ki so potolkli tudi te Turčine. Kraj, kjer je padel paša, se še danes imenuje Baške ulice. Na tri metre visoki skali pa stoji spomenik z nerazumljivim napisom, ki menda opisuje to dogodbo. (Ljudstvo misli, da se spomenik, imenovan „Stari dedec“, ki stoji v gozdu nad Stajami proti Kotu, tiče boja s Turki, v resnici je pa to le rimski nagrobni spomenik Pletorja Laepija in njegove soproge Moiete).

4. „Sveti, sveti, Jurij!“

Na hribu „Pungrtu“ nad Studencem stoji graščina Sonek. V tej graščini sta svoje dni ži-

vela baron Volk in njegova žena Eva. Sovražila sta katoliško vero, ker sta bila krivoverca. Volk je ukazal oropati sosednjo cerkvico sv. Jurija, zvonova in uro pa prenesti v grajski stolp. Baronov konjar Juraj, ki je bil surov človek, je ugrabil kip sv. Jurija ter ga nesel iz cerkve v grad. Postavil ga je na mizo in mu dal gorečo svečo v roko, rekoč: „Sveti, sveti, Jurij!“ Ker je svetniku padla sveča iz roke, je zakričal: „Ako nočeš svetiti, pa pojdi kuhati!“ Nesel je sv. Jurija v kuhinjo in mu pomolil kuhalnico v roko. Tudi kuhalnica je padla svetniku na tla. „Ako si tako neroden“, pravi konjar, „da ne znaš ne svetiti in ne kuhati, pa gori!“ Odsekal je svetniku glavo in roke in noge in ga vrgel na grmado v peč. Toda plamen je švignil iz peči v dimnik, vnel streho in upepelil grad. Tudi konjar Juraj je prejel zasluženo kaznen. Pod izropano cerkvijo sv. Jurija so ga ubili razsrjeni kmetje, odsekali mu glavo, roke in noge in ga vrgli na ondi pripravljeno grmado. (Ljubljanski škof Tomaž Hren je že zapisal podobno pripovedko v svoj dnevnik in pristavil opombo, da je on razsvetljuje cerkvico sv. Jurija zopet posvetil dne 6. novembra l. 1614.)

se je izkazalo, da je ta trgovec J. Kranjec iz Prelesja pri kočevskem Starem trgu. Nameral je obiskati v Ameriki svojega sina, ki je župnik v Pittsburgu. Ker je imel svoje tri hčere in ženo, mislili so, da more spremljevalec tolikih žensk biti na vsak način ženski trgovec. Velike ženske družbe so torej v Ljubljani zelo nevarne. — Napačni drevored so posekali mestni delavci. Namestu da bi posekali drevored od dekliske šole v bližini Tržaške ceste do železniškega tira, ker se bode ondi nekaj zidalo, posekali so na jedni strani drevesa od jahalnice proti dekliski šoli. Ali je bil cestni nadzornik na agitaciji, da ni nadzoroval? — Nemški mladič Schwingshakl in njegov tovariš Rischavi, ki sta s pomočjo vojakov napadla v Javtovi gostilni slovenske dijake, sta bila obsojena na 24 ur „kehe“. Tudi Gvidon Stadler je bil radi psovovanja Slovencev obsojen na 20 kron globe. — Ponesrečil se je pri stavbi Korunove hiše v Slomškovih ulicah polir Hlebš. Tram mu je padel na glavo.

Hi, kravica! Gosp. Gabršček priganja v „Soči“ naročnike, da naj v redu plačujejo naročnino, ker s tem pomagajo — stranki. In vender je „Soča“ Gabrščkova!

„Vesoljno frakarstvo“ v izložbi. Pretekli teden nudil je oni krog mladih fantičev, ki je letošnji predpust teroriziral s svojim izzivajočim nastopom mirne obiskovalce „Narodnega Doma“, ljubljanskemu občinstvu izvanreden užitek. Razstavil je namreč v javnih izložbah firm Gričar & Mejač in Mathian priznано najlepša frakarčka ljubljanska, mladega Urbanca in Sovana, in sicer prvega kar na konju, drugega pa bolj ponižno na stolčku, držečega v rokah — čik od „ta kratke“. — Ljubljancani in še bolj Ljubljancanke so se seveda z radostjo naslajale nad pogledom tolike krasote, le neki „sitnež“ se je čudil nad tem, da frakarji, ki so vzeli cel „Narodni dom“ in z njim tudi celo „narodnost“ ljubljansko v najem, ne puste delati svojih slik slovenskemu fotografu, ampak trdovratno podpirajo „privandranca“ — Kremo!

Škandal pri Maliču. Piše se nam: Te dni je g. Franc Brückner, Deillerjev reprezentant z Dunaja, skusil, da imamo v Ljubljani ljudi, ki bi nujno potrebovali Kniggeja. V gostilno pri Maliču je proti policijski prepovedi pripeljal svojega psa tukajšnji trgovec in znani heilovec Jožef Višnar. G. Brückner se je psa bal, na kar je prišel g. Višnar obkladati g. Brücknerja z „Clerikaler Kerl“, „Bettbruder“, „Sie elender Kerl“, „Christlichsocialer Bande erster Klasse“, češ „Wer meinen Hund beleidigt, beleidigt mich“. Ta nastop g. Višnjara, ki v svoji trgovini z manufakturnim blagom na Starem trgu tudi rad vidi „klerikalce“, je vreden, da se pribije, da „klerikalci“ njega in njegovega psa v trgovini ne bodo preveč motili.

Umrli so: V Mariboru je umrl v 82. letu starosti stolni prošt in znani slovenski zgodovinar Ig. Orožen. — Umrli je v Krškem 73letni župni upravitelj J. Knavs. — V Cerknem na Goriškem je umrl kapelan Viktor Zabukovšek. — Jožef Poljšak, župnik v Prvačini, se je tudi preselil na oni boljši svet. — Na Verdu pri Vrhniki je umrla gospa Marija Kotnik.

Za Notranjce. Drž. poslanec dr. Žitnik je dobil od ministerskega predsednika naznanilo, da dobe za nakup sadnega drevja 8000 K oni posestniki, katerim je žled polomil sadno drevje. Tudi deželni zbor bode v ta namen določil podporo.

Deželni zbor isterski ne bo sklican, ker bi ne imel časa za delo, kajti 8. maja bode zboroval že državni zbor.

Vabilo k posvetovanju o streljanju proti toči, k poskusnemu streljanju ter k preskušnji žveplalnikov v Krškem, v nedeljo, dne 29. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne. Posvetovanje bode v šolskem poslopju, streljanje v bližini mesta, preskušnja mehov v vinogradih.

Slovenski shod na Štajerskem. V Jarenini se zvrši v nedeljo 29. aprila shod, na katerem bodeta poročala poslanca Fr. Robič in M. Lendovšek.

Zavarovalna zadruga. V kratkem času ustanovila se bo zadruga, katera bo imela edini namen zavarovanje h kmetijstvu pripadajočih,

s kmetijstvom se bavečih ljudi za slučaj onemoglosti za delo in zaslužek, dalje zavarovanje domače hasnjive živine zoper bolezni in nezgode, in slednjič zavarovanje poljskih pridelkov zoper škodo po toči. Da bode ta zadruga velikega socialnega pomena, in da bode pripomogla, da se ogne kmečko ljudstvo uboštvo in poginu, ni mi treba posebej naglašati. Zadruga bo pa tudi gotovo lahko prosperovala, saj bodejo letni prispevki tako nizki, da bo omogočeno pristopiti vsakemu, kateri bo hotel. Ako povem, da znaša zavarovalnina pri zavarovanju ljudi na leto 1 oziroma 2 kroni za osebo, in da znaša oskrbnina za slučaj, da postane zavarovanec nezmožen za delo, 300 kron na leto, je pač lahko umeti, da je to velikega pomena za kmečke ljudi, in da je omogočeno vsakemu, da pristopi kot ud k tej zadrugi. Pri zavarovanju živine bo znašala premija 1% na leto, to je, od zavarovane vrednosti živine 100 kron, znašala bo zavarovalnina 1 krono. In za zavarovanje poljskih pridelkov pa bo po kakovosti blaga znašala zavarovalnina od 1 do 4 krone za 100 kron vrednosti. V ta namen se vabijo vsi kmetovalci in prijatelji ter pospešitelji kmetijstva iz vseh krajev širne naše domovine na osnovalni shod, kateri naj bi bil ob enem osnovalni shod zadruga in kateri se zvrši v „Narodnem domu“ v Celju dne 26. aprila t. l. dopoldne ob 10. uri. Na delo torej, rojaki, saj se gre pomagati našemu kmetu do blagostanja in ga rešiti uboštva. Ivan Kač v Žalcu.

Drobne novice. Na Opčine pri Trstu sta prišla dunajski župan dr. Lueger in podžupan Strobach. — V Zagorju ob Savi se bode ustanovila obrtno-nadaljevalna šola. — V Šiški so se 16letnemu tapetnemu vajencu Francu Jenku vdrla tla v neki nedodelani hiši ter je padel v klet. Poškodoval se je težko. — Železni most južne železnice na Barju bo gotov še le prihodnjo pomlad. Voda ovira delo. — Pri posestniku Janezu Jesenšek v vasi Orehovica raste šest dreves na hišni strehi! — Brv čez Savo nameravajo zgraditi pod Kamno gorico. — V Radovljici je otvoril fotograf A. Venger svoj atelije. — Poljski narod je poslal v Osoje na Koroškem venec na grob kralja Boleslava, ki je kot spokorjenec umrl v osovskem samostanu. — Hrvatski pisarji so pričeli izdajati list „Naša sloga.“ — V deželni šolski svet za Istro ni imenovan noben Hrvat.

Slovensko gledališče v pretekli sezoni. V sredo zvečer se je vršil občni zbor „Dramatičnega društva“. Zadovoljstvom smo čuli, da je imelo slovensko gledališče tudi izreden materialni uspeh. Dohodkov je imelo v pretekli sezoni 42090 gld. 78 kr., stroškov 41308 gld. 18 kr. Plačalo se je 3099 gld. 18 kr. starega dolga, a ostalo je še čistega dobička 619 gld. 51 kr. po raznih odbitkih. Društvo ima še 5542 gld. dolga. Predstav je bilo 81, mej temi se je troje izvirnih slovenskih iger prvič predstavljalo. Dosedanja intendanta gg. Hubad in Milčinski sta izjavila, da ne sprejmeta več izvolitve. Ker bi bila to nenadomestljiva izguba za slovensko gledališče, se je zbor predložil za 14 dni, da se z gospodoma dogovori. V ime narodne stvari naj pač žrtvujeta oba gospoda svoje, slovenskemu gledališču neobhodno potrebne moči!

Resnici čast. Gospa dr. Jenkova ni vedela, da se je šlo pri luteranskem koncertu v Ljubljani za uvedbo diakona. To beležimo, da se ne bode gospe napačno sodilo. — Župan Hribar ni glasoval za nemško deklisko osemrazrednico v Ljubljani, ker se je žal dobila brez njega kot predsednika za to večina v mestnem šolskem svetu. — Brezinskemu dopisniku iz Sela javljamo, da radi operemo čast g. Grošelja, ako je res nedolžen. Navada je pa, da dopisniki zaupajo svoje ime uredništvu.

K protestantom prestopil je šestoselec na tukajšnji realni Černe, sin urarja Černeta. Razrednik Černetov je profesor Binder.

Deželno učiteljsko društvo se je ustanovilo na Goriškem.

Požarna bramba na Dobrovi ima na svojem domu velik nemški diplom. Kupijo naj slovenski diplom!

Tatvina pri goriških frančiškanih. Na Košanjevi pri Gorici je v frančiškanski cerkvi velikonočno nedeljo vlomil tat v zakristijo in

odnesel par stotakov iz blagajne. Skril se je pod oder božjega groba in ko so cerkev zaprli, izžagal je iz zakristijskih vrat tri prste debelo luknjo in tako odprl vrata, ki so bila znotraj zaprta, potem je razbil miznico, vzel ključ od cerkvenih vrat in jo popihal. Vzel je 300 gld. denarja. Ljudje pred cerkvijo so ga pa videli in ga natančno popisali policiji, ki ga je drugi dan prišla. Zapravi je okoli 30 gld. Tat je bil neki Povše, ki je ondi služil pred leti za cerkovnika.

Shod v Selnici priredi „Katoliško politično društvo“ iz Ljubljane v nedeljo 22. t. m. ob 3. uri popoldne v Fertičarjevi gostilni.

Suspendirani okrajni glavar. Novomeški okrajni glavar pl. Vesteneck je suspendiran. Na vesti ima razne nerednosti. Na mesto Vesteneckovo je stopil pl. Bron iz Ljubljane.

Protestant na mestu Slovenca. Učitelj na tukajšnji obrtni šoli Prus Julij Springer je imenovan namestu pokojnega Smoleja v šolski odbor obrtno-nadaljevalnih šol. Prus in protestant mora biti, pa najde milost pri baronu Heinu.

Nemška pravica. V Št. Jerneju nad Muto imajo za slovenske otroke nemško šolo. Slovenski stariši so prosili štajerski deželni šolski svet, naj da njihovim otrokom slovenski pouk, a šolski svet je odgovoril, da mora biti nemščina izključno učno sredstvo.

Oropani poštni sel. Poštni sel iz Batuj v Istri je bil o velikonočnih praznikih napaden, ko je nesel neko denarno pošiljatev. Oropanih mu je bilo 12.000 kron.

Osebnosti. Župnija Jesenice je podeljena župnemu upravitelju g. Avg. Šinkovcu. — Asistenta sta postala praktikanta mestne hranilnice ljubljanske Fr. Abulnar in Ant. Šusteršič.

V Beljak pride. Iutrovski pastor. Naročili so ga iz Prusije. Ime mu je Heinzelman.

Velik požar je uničil velikonočno nedeljo Strajoves na Koroškem. Pogorelo je 21 hiš oz. 50 poslopij.

Kopališče v Kamniku vabi h koncertu, katerega priredi „Kamniški salonski orkester“ v dvorani zdravilišča v nedeljo dne 22. aprila l. 1900 v korist kamniške podružnice „Sloven planinskega društva“.

Izgubil se je 25letni železničar Ivan Cips iz Studenca nad Mariborom.

Volilni shod. Državni poslanec Žičkar bode poročal v nedeljo 19. t. m. na zborovanju „Katoličnega društva“ za kozjanski okraj.

Blamirani dr. Mravlag. Znano je, da bi rad dr. Mravlag izpodrinil iz celjskega občinskega zastopa zadnje može, ki jim nemštvo ni samo kričanje. V prvi vrsti se je spravil na znanega g. Altzieblerja, ki se mu v učiteljsko-gostinčarjevi pravdi ni „prav držal“. Celjski obrtniki so pa sklenili, da postavijo ravno dr. Mravlagu neljube kandidate. Pravijo, da ima sedaj samo štajerski nemški dr. Tavčarjev prijatelj jako dolg nos. Da se maščuje, je sklical s celjskim Ambrositschem volilni shod, na katerem so proti obrtnikom postavili kandidate, češ, naš nastop mora biti „nemški“ in ne „obrotniški“.

Denarji v kadilnici. „Narod“ vihti kadilnico sebi in sorodnim listom ter pravi v 83. številki: „Ako bi slovenski kmetje te liste brali, imeli bi vsako leto najmanj 50 do 100 kron več v svojih mošnjah“. „E“, je dejal neki kmet, ko je bral neumnost pri Figovcu, „24 kron na leto manj, ne pa več.“ Ali slovenske inteligence res ni sram takega glasila? Ali si morda misli, da se bode na tako židovsko priporočevanje vsedel kmet? Malovrh naj ne misli, da je kmet tako neumen, kakor si ga on želi.

Poročil se bode v ponedeljek v tukajšnji cerkvi sv. Jakoba G. W. K. Nučič, zavarovalni uradnik, z gđ. Šmonovo.

Najnovejše vesti.

Ljubljanski občinski zastop ima danes ob 5. uri popoldne izredno sejo, ker so se dr. Otto Vallentschagg in tovariši pritožili proti vršitvi letošnjih občinskih volitev. Proti mestnemu statutu letos na magistratu niso hoteli dati v javnost tiskanih volilnih imenikov.

Zato bodo volitve baje še-le meseca maja, ne pa prihodnji ponedeljek.

Oročniki iščejo Jožeta Vebra iz Cerknice zaradi cestnega ropa in poboja. Bil je ta Veber najbrže zaupni mož narodno-napredne stranke. „Slov. Narod“ je v brambo tega falota nedavno spisal poseben članek proti kapelanu Lavrenčiču.

Umrl je v Požegi znani slovenski pisatelj sodni svetnik Anton Kos-Cestnikov.

Letošnjim delegacijam bo predložen vojni proračun; v katerem bo poskrbljeno vojakom tudi za večerjo.

Ruski car obišče pariško razstavo prve dni meseca avgusta.

V burske pesti je prišel general Brabant, ki je hitel Angležem v Wepenerju na pomoč. Buri so ga blizu Buchmanskopa obkolili tako, da se ne more nikamor ganiti.

Razne stvari.

Dvoje besed o rešitvi židovskega vprašanja. Brez rešitve židovskega vprašanja je tudi rešitev socialnega vprašanja nemožna. Židje so že a priori sovražniki krščanske morale. V framašonskih ložah, katere vodijo ta boj proti prestolu in altarju, imajo židje prvo besedo. Židje stali so l. 1848. na čelu dunajske revolucije. Vodji iste bila sta Žida Fischhof in Goldmark, ki sta podpihovala ljudstvo, da se je izreklo za ogerskega odpadnika Košuta. 1848. l. so v konferenci sklenili veliki Židje milijonarji: Rothschild, Sina, Starnetz, Mayer vlado prisiliti, italijanske avstrijske dežele prostovoljno odstopiti, da se vzdrže kurzi. Judje so prisilili isto leto cesarja Ferdinanda k begu v Inomost. Jud Goldmark vodil je tolpo v stanovanje ministra Latourja in je tolpi pokazal njegovo skrivališče ter nahujskal tolpo, da ga je obesila. V vojski proti Sardinem in Francozom l. 1859. so judovski liferantje ogoljufali državo za milijone. Blago, namenjeno armadi, je zginilo in mnogokrat se prodalo sovražniku. Sokrivec judovskih liferantov feldmaršallajtnant Eynatten odšel je zasluženi kazni s tem, da se je v ječi obesil in finančni minister Beck si je prerezal z britvijo vrat. Judovski liferant Mojzes Basevi in njegovi židovski sokrivci odšli so zasluženi kazni z begom. Talmudove knjige se Judje bolj drže, nego sv. pisma. Po talmudu je človek samo Žid. Duše vseh drugovercev po talmudu niso toliko vredne, kolikor je vredna duša jednega samega Žida. Je sekta, ki uporablja pri svojih obredih krščansko kri. Največja bedarija je, to sekto tajiti. L. 1877. bila sta neki deček in neka deklica v komitatu Bihar na Ogerskem v ritualne namene od Židov umorjena. L. 1882. je bil ritualni umor v Tisca Eszlou, l. 1883. ritualni umor v Galat, l. 1892. ritualni umor na Korfu. Najznamenitejši ritualni umor zgodil se je l. 1840. v Damasku, kjer so Židje v duhu svetosti živečega kapucina Tomaža Damaščena z njegovim služabnikom vred grozno mučili in umorili in ostanke vrgli na gnojišče. Kri se je porabila v verske namene. Krivci bili so od turške sodnje obsojeni na smrt, a Židje so nabrali 200.000 frankov in jud Cremieux je izposloval s tem denarjem od egiptovskega podkralja ferman, s katerim se je krivcem kazni odpustila, da se je ustreglo evropskim Mozaitom! Socialno demokracijo vodijo Judje: Adler, Ellenbogen, Ingoer, Austerlitz, Kohn, Beer, Bernstein, Goldstein, Katzenstein, Rubinstein, Hersch, Berner, Diamant, Verkauf, Grimm in Schacherl so znani voditelji dunajskih socialnih demokratov in zato se sme reči, da je socialna demokracija judokracija. Jud Lassalle je bil ustanovnik socialne demokracije. „Kunsten“ mož je bil, a radi tatvine je tudi v zaporu s del. Živel je v konkubinatu z lepo, od svojega moža ločeno grofice Zofijo Hatzfeld. Bil je velekapitalist in je umrl v duelu, katerega je provociral zaradi ljubosumnosti l. 1864. Tudi Marks bil je Žid. Jako lep značaj je to bil. Svojega dobrega prijatelja Bakunina izročil je ruski policiji in je bil vsled te prijaznosti Bakunin odposlan v Sibirijo. Na Španskem izdal je 17 svojih prijateljev delavcev, ki so bili vsled njegove izdaje obešeni. Umrl je 1883. l. Njegova

hči, tudi agitatorica, končala se je 1898. l. s samomorom. Stranka, ki ima take ustanovitelje, ne more biti delavska stranka in prav nič uspešnega in trajnega ne bode za delavstvo storila. Dr. Adler je posestnik na Dunaju. Ima več hiš, on je milijonar; a kot urednik „Arbeiterice“ ima še mal dohodek 2500 gld. na leto. Tudi na Ogerskem in Nemškem vodijo Židje socialno demokracijo. V rokah imajo Židje veliko večino svetovnih listov in tudi slovstvo. S temi sredstvi se pode proti krščanstvu. Žal, da je zavladal njihov duh zadnji čas tudi v slovenskih časnikih, zlasti v „Narodu“ in „Soči“. Židje pridobivajo si za denarce tudi sobojevnikov na Slovenskem.

Književnost.

Knjige „Slovenske Matice“ za l. 1899.

(Konec.)

Bolj točno, kakor druge dele zgodovine, je opisal Rutar zgodovino nemških gradov, ki so v srednjem veku stali na tleh beneške Slovenije. Vender bi se dalo o njih še marsikaj omeniti. Dostavimo naj, ker imamo le malo prostora, o gradovih le nekatere pripomnje.

Grad Kukanj je bil sezidan med letom 1166—1186. Dne 13. nov. 1248 je dovolil patrijarh Bertold Adalbertu de Cucanea, da sme sezidati grad na griču „Rodingerius“ pod (subter) gradom kukanjskim (Rutar pravi: nad gradom). Res je, da je kuk (kok ali kolk) slovenska beseda, ki pomenja „grič“, ali isti pomen ima beseda „cuc“ ali „zuc“ tudi v furlanščini. Isto pomenja potem tudi furlanska beseda „pecol“ (colle, pizzo). Iz te korenike sta imeni gradov Kuk in Pocuol.

Partištajn. Obitelj, imenovana po tem gradu, se dobi v listini že l. 1106. Herbert s Perchtsteina je pa med pričami l. 1190. (Zahn Urkb., 695.). Potem je dobil grad mejni grof Ulrik iz Toskane in nato patrijarhi.

V Ahtenu (trgu) so pred 80. leti govorili še večinoma slovenski, nato se je slovenščina umaknila v gore. (Zahn, die deutschen Burgen in Friaul, str. 45.)

Zavornjan, Savorgnani (Zabrdnjani?) so prebivali že l. 1200. na griču nad Vidmom, tedaj so l. 1430. vdruživši (!) začeli stalno bivati v Vidmu (Rutar str. 137). Patrijarh ni zavoljo tega začel preganjati Zabrdnjani, ker „se mu je zdelo, da je njih priljubljenost na Furlanskem prenevarna njegovi oblasti“, ampak zato, ker so bili Zabrdnjani in nekateri drugi furlanski plemiči patrijarhovi oblasti tačas res nevarni; bili so gospodarjem dežele skrajno sovražni ter so hoteli uničiti patrijarhovo oblast. Grad Zavornjan so razrušili pristaši cesarja Sigismunda, podrl so ga l. 1412. Videmci iz maščevalnosti, ker je bil Tristan Zabrdnjani poprej napadel Videm.

Karkoški grad (Gronemberch, Grünemberg) se imenuje v listini že l. 1160. L. 1276. so že v njem prebivali pl. Portis iz Čedad, ki so ga prestrojili v letih 1304 in 1380. Med starim gradom in Nadiž so Čedadci l. 1441. kot cestno stražnico sezidali nov grad.

Čukola (Zuccola). Ta grad se omenja od l. 1211. L. 1230. sta brata Prekonja in Jernej „de Spegnimberg“ imela dvor pred gradom in l. 1294. se omenja novi grad Zucule. Junsko je l. 1309. branila grad Rihilda s Spengenberg; odbila je patrijarhovo vojsko, ki je napadla grad pod vodstvom Konrada Stubenberškega. Podrt je bil grad na ukaz vlade l. 1364. in l. 1384. so razdrli še pota, ki so držala vanj.

Sofumberg je bil patrijarško letovišče. Pisano je v listinah: l. 1219. Soumberch, 1234 Sarpemberch, 1250 Sophimberg, 1284 Sarpimberch, 1294 Sophumberg. Tu so večkrat bivali patrijarhi: Bertold Andeški, Gregor z Montelunga, Rajmund della Torre, Nikolaj, in patrijarh Markvard je tu umrl 3. jan. 1381. Benečani so po sestvo prodali Ivanu Strassoldo in mu ukazali l. 1420., da je grad podrl.

Urusberg (Auersperg, Grusberg). Lastnik gradu Henrik iz Villalte je umrl l. 1247. Na travniku pod gradom je l. 1285. goriški grof imel osem dni lepe viteške igre. Navzočih je bilo pri turnirju mnogo vitezov in škofov, mej

nimi tudi škof freisinški. Grad je bil razrušen l. 1364. in leto kasneje je parlament sklenil, da se nič več ne sme sezidati, ker je njegov lastnik pl. Villalta šel na roko avstrijskemu vojvodi Rudolfu, ko je bil napadel Furlansko. L. 1369. je čedadski občinski svet dovolil sosednjim vasem, da smejo imeti pašo na posestvih Urusberga in l. 1411. je vlada ta posestva prodala.

5. Matija Kračmanov-Valjavec: Poezije.

Vtis, ki so ga napravile Valjavčeve izbrane poezije na nas, in pa sodba, ki smo si jo iz pesmij ustvarili o pesniku samem, bi se dala najbolje označiti v par besedah, ki jih pesnik sam rabi nekje: „Kranjska, dobra duša!“ Cel Gorenjec, in sicer dobronarčen Gorenjec z vsemi vrlinami pa tudi z nekaterimi slabostmi: to je naš Valjavec. Porodil se je v romantično-lepem kraju naše Gorenjske med prostim ljudstvom; zato je imel priliko v zgodnji mladosti opazovati božjo naravo in gledati v ljudsko dušo. Zato pa pozna, kakor prvo, tako drugo. Ugodne družinske razmere, katerim pripisuje g. Levce v predgovoru po vsej pravici veliko važnost v razvitku našega pesnika, so poleg drugega pospeševale razvoj in storile, da se je pesnikov čut za pristno poezijo bolj in bolj blažil in izpopolnjeval. In tako smo Slovenci dobili Valjavca, katerega bi laho imenovali — narodnega poeta v umetni obliki.

Po narodno-priprostem čutu se odlikujejo malone vse pesmi Valjavčeve. „Drobne pesmi“, „Na grobu“, „Slovo“, „Bratovska ljubezen“, „Tri kaplje Jezusove“, „Zaprta smrt“, — pa saj bi morali vse izpisati; te in mnoge druge imajo tudi obliko več ali manj narodno. Med legendami se odlikujeta „Sv. Gregor“ in „Znamenja dežja“, med epsko-pripovednimi: „Od nebeške glorijske“, „Ovsenjak“, „Tica pivka“. Kdo se ne bi spominjal, kako se je še kot šolar z nekim ognjem učil na izust zlasti katere izmed zadnjih imenovanih! Tudi pripovedke iz živalskega življenja bodo ugajale. Kaj takega čita zlasti rado naše prosto ljudstvo. Sploh je večina pesmij v zbirki taka, da so kakor nalašč za prosto ljudstvo. Izvzemši morebiti nekaj ljubavnih in pa „Ifigenijo v Tavridi“ — ki je pa sicer dobro predstavljena — so vse take, da jih bo na kmetih ob nedeljah popoldne mlado in staro kar požiralo. Po drugi strani pa tudi ni dvomiti, da bodo našle poezije bralcev tudi med omikanci. Prepričani smo, da jih bo s slastjo prebiral vsak, kdor si je ohranil pravi čut za pravo poezijo.

Brez sence seveda tudi Valjavec ni. Malo „zaklafa“ sempatja, in to včasih precej po gorenjsko. „Vasovavec“ in pa „Dunajske tercine“ niso zadnje v tem pogledu. Vender moramo priznati, da nikjer in iz nobene Valjavčevih pesmij ne diši tisti smradljivi duh po velikomestnih „pajzelcih“, ki se tako rad vtepa zadnji čas v naše lepo-slovje. — Verz in beseda sta sempatja prisiljena zavoljo rime. N. pr. str. 2.: „Iz dimnikov skaka — Visoko že dim — Večerja pa čaka — Pripravljena vsim“. Ali pa str. 16.: „Oči ji v me se vpeta ljubeznjivi — In jaz ta hip po udih se prešvignem.“ Seveda so te in enake hube le v ozadju in ne kaze celotnega vtisa.

Z načeli g. Levca, ki se je po njih ravnal pri urejanju, se strinjamo. Kakor vidimo iz predgovora, je imel g. Levce s popraviljem in urejanjem tako mešane zbirke obilno truda. Zato bo pa Valjavec občinstvu tudi dobrodošel.

Fr. K—n.

„Pomladni glasi.“

Zopet se je združilo več mladih pisateljev — bogoslovcev in so podali slovenski mladini lično knjižico. Ker prosiavlja slovenski narod spomin, da se mu je narodil pred 100 leti eden največjih sinov, zato je prav umestno, da se spominjajo „Pomladni glasi“ na prvem mestu slavnega vzgojitelja škofa A. M. Slomškega. Drugače je seveda treba pisati življenjepise, ki jih naj beró odrasli, inteligentni čitatelji, drugače, ako so namenjeni otrokom. A. Skubic je s srečno roko zbral to, kar bi zanimalo mladino. On ne povdarja velikega pomena, ki ga ima Slomšek kot vzgojitelj, kot pisatelj, temveč kaže mladini,

kako se more preprost kmetiški sin popeti do visokega dostojanstva, ako nima slame v glavi in ako je marljiv in bogaboječ.

Drugi večji spis je „Slovenski mučenec“. Povest je sicer ganljiva in mislim, da jo bodo otroci čitali z zanimanjem, le to nam ni všeč, da vzroki in posledice dogodkov niso vedno v naravni zvezi.

Ko sem prečital Kraljevo povest, sem se nehote spomnil Prešernovega „Krsta pri Savici“. Pred leti nam je rekel neki profesor, če se ne motim p Ladislav Hrovat: „Škoda, da Prešeren ni nadaljeval svojega epa in opeval Črtomira kot bogovestnika med poganskimi brati Slovenci“. In res ne bi bilo nevhvalno delo, ko bi se ga lotil kak slovenski epik ali romanopisec.

Najoriginalnejši se mi zdi Alojzij Merhar. Njegove „Trobentice“ so res ljubke in lepe. Prava, neprisiljena poezija diha iz teh pesmic in veseli si, ko jih bereš.

Krasna je IV. pesmica, imenitna VI. Prav naslajaš se s temi ljubkimi „trobenticami“, s to pristno poezijo. Istotako gladko in prijetno se čitajo druge pesmice Merharjeve. Tudi njegova proza ne kaže vsakdanjosti.

Razun omenjenih treh pesnikov in pisateljev so priobčili pesmi ali prozajične sestavke: J. Voljč, Fr. Dobnikar, I. Ogrizek, P. Perko, Fr. Rebol in Fr. Steržaj. Nobenemu izmed njih se ne more odrehati pripovednega daru in otroci vse to gotovo čitajo z veseljem.

Letošnji „Pomladni glasi“ so naravna, pristna in zdrava hrana za slovensko mladino. Pisatelji so se ogibali dolgočasnega moralizovanja in knjižica podaja zares mnogo pripravnega za otroška srca. Črtomir.

GLASNIK.

Raj socijalnih demokratov.

Z mokraškimi barvami naslikal dr. I. Ž.

VII. Zakon.

Pravi soc. demokrat ne pozna Boga, ne neumrjoče duše, ne nebes, ne pekla. On tudi ne pozna človeške prostosti, torej tudi ne čednosti in pregrehe. Oče Bebel, kakor smo slišali, uči, da ponehajo vsi zločini in prestopki. Ljudje v demokratskem raju bodo torej tako popolni, da se niti angeli z njimi ne bodo mogli primerjati.

Posebno pa hočejo človeški rod osrečiti z demokratskim zakonom, kateremu hočejo dati „višjo obliko“. Tako piše Bebel: „Ženska bodi prosta v ljubezni, kakor moški. Ona naj snubi in sklene zvezo ne iz družega ozira, nego iz nagnenja. Ta zveza je zasebna pogodba, brez vsakega posredovanja... Ako se med človekoma, ki sta sklenila zvezo, pokaže nespravljalnost, mržnja ali prevara, potem zahteva pravnost, da se ta zveza razruši.“

Stern uči: „Socijalizem more doseči čisti zakon. Človeška nagnenja so spremenljiva, in zato se ljudem ne smejo delati ovire.“

Bebel pravi na drugem mestu: „Sedanji (nerazrušni) zakon je posledica državljskih razmer. Zakon je zvezan z dednim pravom in zasebno lastnino ter se sklepa zaradi legitimnih (zakonitih) dedičev. V novi (demokratski) družbi pa neha dedno pravo, k večjemu morda ostane kot dedščina hišna oprava. Zato pa tudi ni treba zakona v sedanji obliki. S tem je rešeno tudi dedno pravo. Kjer ni zasebne lastnine, ni treba dednega prava.“

Engels uči, da je krščanski zakon mej možem in ženo le suženjstvo, katero treba odpraviti. To se zgodi, ako imata oba pravico, da se ločita, kedar hočeta: „Ako se mož in žena ne moreta, ločita se.“ Köhler pa modruje: „Zakon mej možem in ženo se ne opira na versko zapoved, ampak na gospodarske razmere, ker je slučajno mož in žensk enako število. Iz tega sledi, da imata oba enake pravice, katere si sama določita po prosti volji. Demokratinja Zetlin iz Stuttgarta pravi: „Dokazano je, da je ženska zatirana od istega časa, ko se je pričela zasebna lastnina. Tako je mož lastnik, a žena brez lastnine, in to je podlaga socijalne brez-

pravnosti ženskega spola. Mož je torej v družini zastopnik buržoazije, žena pa zastopnica proletarijata.“

Drugih mest iz demokratskih spisov o „prosti ljubezni“ nočemo navajati. Iz povedanega pa je jasno, da soc. demokratje nočejo ne cerkvenega, ne državnega zakona. Mož in žena se združita prosto in se ločita, kedar hočeta. Torej ciganski zakon, zakon mej zajci ali lisicami!

Sedanji zakon mora že zato ponehati, ker v demokratski državi dobi ženska z moškimi iste pravice, popolno svobodo in samostojnost. Stern pravi: „Sedaj je žena navezana na kuhinjo in otroke. Vse to se bode preživelo. Ljudje se ne bodo zmenili za družinsko kuhinjo, ker bodo imeli vse boljše in zločnejše v javnih jedilnicah, ki bodo boljše, nego sedaj prvi hoteli!“ Žena ali mati tudi z otroci, ne bode imela nobenih skrbi. Bebel pravi: „Otroci dobé obleko, jed in stanovanje od države. Če potem vprašate mater, ali bode hotela od jutra do mraka ukvarjati se z otroci, odgovori vam: hvala Bogu, da jih morem komu prepustiti.“ In tako, govori Bebel na drugem mestu, bodeta mož in žena imela enake pravice in dolžnosti: vezala ju bode le vez ljubezni brez one vezi, ki jo spleta cerkev in državni uradnik. Torej prosta ljubezen, ta osreči človeka brez Boga, cerkve in državnega zakona! S tem bi bila razrušena družina in z družino tudi človeška družba.

* * *

VIII. Vzroki soc. demokracije.

Kakor soc. demokratje sami priznajo, korenijo vzroki soc. demokracije v gospodarskih in duševnih razmerah. Vsi njihovi pisatelji, govorniki in agitatorji bi ne vzbudili tolikega socijalnega gibanja, ko bi tla zauje ne bila toli ugodna. Srednji, imoviti stanovi pešajo in propadajo, množi pa se neprestano proletarijat, število nemaničev. Soc. demokratski agitatorji so organizovani, delavni in vstrajni, mnogi jako spretni in nadarjeni. A vsa agitacija ni vzrok soc. demokraciji, temveč le izrablja vzroke. Lassalle je bil gotovo izreden govornik in pisatelj ter je oživil soc. demokracijo, toda števila ni ravno pomnožil. To pa zato, ker socijalne razmere niso bile še tako razvite, to je, tako žalostne.

Karol Marx sam opiše vzroke, rekoč: „Kjer je buržoazija dobila veljavo v roke, je razrušila vse fevdalne, patrijarhalne, idilne razmere. Neumljeno je raztrgala fevdalne vezi, ki so človeka vezale na njegove naravne predstojnike; ni pa pustila nobene druge vezi mej človekom in človekom, nego gole koristi, brezsrčno „gotovo plačo“. Utopila je sveti strah pobožnosti in viteške navdušenosti v ledenomrzli vodi sebičnosti. Zamenjala je osebno čast z denarjem in razne pošteno pridobljene in zajamčene prostosti z brezvestno trgovinsko prostostjo.“

In v isti meri, kakor se je jačila buržoazija in naraščal kapital, naraščal je tudi proletarijat. Ta moderni proletarijat pa živi, dokler ima delo, a delo ima, dokler množi kapital, delavci so postali blago, ki pada in se vzdiguje v vrednosti, kakor blago na borzi.

Kapitalizem je torej pravi vzrok soc. demokracije, ker pozna le svoje, a ne tudi tujih koristij. Kapital se množi v rokah maloštevilnih milijonarjev, ki imajo v svoji oblasti vsa večja podjetja, časopisje, mnogokje tudi parlament in državo. Na drugi strani pa raste uboštvo in nezadovoljnost. Soc. demokracija je torej v prvi vrsti gospodarsko gibanje, naravna reakcija propalega in še propadajočega srednjega stanu proti kapitalizmu, upravičeni upor proti kapitalizmu, upravičeni upor proti materijalizmu na gospodarskem polju. Ta gospodarski materijalizem na gospodarskem polju je provzročil delavski proletarijat in socijalno gibanje.

Duševni ali verski materijalizem pa je iz proletarijata naredil soc. demokrate. Ta materijalizem ne pozna Boga ne njegovih zapovedij in brezverstvo buržoazije je prodrlo v delavske slojeve. Soc. demokratje so večinoma brezverci, ki ne zataje svojih duševnih očetov. In to je naravna posledica. Ako milijonar ali učeni profesor taji Boga in zaničuje pravo vero, stori to

tudi delavec z žuljavimi rokami. Sicer žalostno, a naravno. — Soc. demokracija je hči verskega in gospodarskega liberalizma, ki je okamenel v materijalizmu.

Bebel je to javno priznal v nemškem državem zboru, rekoč: „Ali smo soc. demokratje iznašli brezverstvo? Ali smo brezverstvo prvi širili soc. demokratski pisatelji? Nikakor ne! Ali so bili francoski enciklopedisti soc. demokratje? Ali so bili nemški filozofi soc. demokratje? Filozof Hegel je veljal za konservativca, a iz njegove šole so izšli pravi revolucionarji. Ali sta Schopenhauer in Hartmann soc. demokrata? David Strauss je spisal knjigo „Stara in nova vera“. Ta knjiga pa soc. demokratje niso kupili 50 izvodov, pač pa jih je na tisoče kupila buržoazija, ker za njo je bila pisana. In ta knjiga odločno uči brezverstvo.“ In Bebel je govoril resnico. Buržoazija je spridila ljudstvo, razširjajoč brezverstvo v vsem javnem življenju, v šoli in družini. Reakcija je morala priti po tej kugi. Prišla bi bila, ko bi tudi delavci bili vsi najboljši kristijani. Noben prijatelj svojega naroda, svoje domovine ne more mirno gledati, ko propada ljudstvo v duševnem in gospodarskem oziru ter se množi proletarijat. Pomoči, rešitve je treba, nujne pomoči, a te nam ne prinese soc. demokracija s svojim materijalizmom. Satan se ne izganja z belcebubom.

Delavske drobtine.

Slovenski delavci — sv. Očetu. Razna slovenska delavska društva (z nad 3000 podpisi) bodo po svojih zastopnikih, ki se romanja udeležé, sv. Očetu poklonila hvaležno pismo udanosti (adreso), ki je latinsko sestavljeno in izraža te le misli: Kar je že prej bilo katoliških družeb, so iz tega papeževega pisma dobile novo poživljajno moč; in kar nove znajdbe pri raznih tovarnah potrebujejo človeških močij, bodisi moških ali ženskih, so z veseljem se jele v koristnih skupinah združevati; dan za dnevom se ustanavljajo Marijine družbe ter druga pobožna zbirališča; snujejo se izobraževalna društva, kjer so udom na razpolago dobre knjige in listi, kjer se tudi skrbi za pošteno razvedrilo in petje, večinoma pod nadzorstvom marljivega duhovstva. — Ker gre delavcem po mestih najbolj trda za primerno stanovanje, se je v Ljubljani in že tudi drugod osnovalo društvo, katero delavcem pod tako ugodnimi pogoji oskrbuje zdrave in prijetne hišice, da jih revež že po nekaterih letih doplačevanja dobi v svojo last. — V pomoč kmetu, katerega ne tare le pomanjkanje delavcev, temuč tudi slabe letine, in pa nizka cena njegovih pridelkov, so se osnovale zadruge in posojilnice; po tej poti kmet cenejši dobiva, česar mu za kmetijo treba, in lažje po ugodni ceni prodaja, kar pridelja; in ako si kakšen krajcar prihrani, si ga lahko s poštenim dobičkom tako množi, da revnemu sosеду pomaga iz oduševstva in ga reši pogina. — Razna ta društva imajo svoje osrednje zveze v Ljubljani. Veliko se je po tej poti že pomagalo v družabni bedi; marsikatera solza se je obrisala društvenikom, marsikje se je na pomoč priskočilo ubogim, ali še večje vrednosti je to, da je po teh društvih se marsikomu povrnila sv. vera, zbudila vest, izginiti verski dvomi in mlačnost, se utrdilo krščansko upanje, unela ljubezen do Boga in bližnjega in tako v marsikateri družini se doseglo toliko krščanske sreče, kolikor je v taci razmerah trpinu na zemlji mogoče, ki pa mu ob enem jamči pravo plačilo šele v nebesih. — Sveti Oče! Kar je že dozdej prišlo družbinskim krogom utehe, časne pomoči in osrečujoče prbuje vernega življenja, prišlo nam je od Tvoje očetovske ljubezni in skrbi za nas; sprejmi torej za to najgorkejši zahvalo ter v znak hvaležnosti mali dar, ki sicer ne blišči po množini, ne po sijaju dragocenosti, odlikuje pa se s tem, da pride iz srčne ljubezni; sprejmi ga, te prosimo, ter podeli našim željam in ustanovam sv. blagoslov. S tem osrečeni se radi zopet podvizamo na svoje delo, vsikdar hvaležno se spominjajoč svojega najboljšega Očeta, katerega nam Bog še mnogo časa ohrani v čilem zdravju, ter ga nikdar ne prepusti nakanam njegovih

sovražnikov. Vaši Svetosti spoštljivo udani in pokorni delavci in delavke raznih katoliških društev v ljubljanski škofiji. To pismo je sestavljeno v krasnem latinskem jeziku (prelat dr. J. Kulavic). Pri oddelkih so začetne črke v večji obliki predstavljene ter v njih poglobitve misli stavka krasno slikane. Takih začetnic je sedem. Prva nam kaže sv. Očeta, ko svoje pismo o delavcih izroča delavcu; druga začetnica nam slika bralno sobano, kjer se nabajajo dobre knjige in dobri časopisi; v tretji je videti prijazno hišico z lepim vrtičem in zadovoljno delavsko družinico po delopustu; četrta nam kaže bogato žitno polje pridnega kmetiča, v peti začetnici je naslikana Ljubljana z gradom kot središče društvenega gibanja, šesta znači uspeh društvenega življenja, pobožno delavsko družinico zvečer, v sedmi klečijo delavski romarji pred sv. Očetom. Končno je slikar (bogoslovec Fr. Dobnikar) predstavil še papeževe znake: tujaro in ključ. Reči smemo, da se je delo prav posrečilo.

Pohvala naših pevk. „Glasbena Zora“ omenja predpustnih zabav „Katoliškega društva za delavke“ v Ljubljani in pravi o pevske točkah: Mnogoštevilni ženski zbor se je pri tem odlikoval s čisto intonacijo in z lepim prednašanjem vseh pevske točk, tako, da je njih petje napravilo tudi na izbirčno uho najugodnejši učinek, kar služi zboru in njegovemu marljivemu pevovodji gosp. Fr. Ferjančiču v posebno čast.

Shod hrvatskih delavcev. V nedeljo dne 29. t. m. bode v Zagrebu sestanek hrvatskega delavstva v dosego sloge in jednotnega postopanja. Kakor vse kaže, bode shod znamenita manifestacija poštenemu delu in občnemu napredku delavstva. V slogi je moč! Dal Bog, da resnica prodre mej hrvatskim delavstvom!

Socijalni demokratje v Ljubljani so porabili velikonočne praznike v „agitatorično delo“. V Trnovskem predmestju so vže parkrat strasili z zborovanji, toda Trnovci jim ne gredo na lim. V soboto zvečer je pri Maliču Kristan pred kakimi 30. „sodrug“ in 20. liberalci bral Aškerčeve poezije. Tega je bil menda najbolj vesel Aškerc sam, ki se je osebno udeležil „branja“ in občudoval novo kadilnico. V nedeljo je bil pa ljudski shod v kazini, na katerem je Kristan s psovkami pridušal svoje verne, da ni res, da bi bili socijalni demokratje goljufali rudarje. Dokler socijalna demokracija ne da računov o porabljenem denarju, toliko časa je goljufija mogoča. O tem, da so pred desetimi leti ljubljanski soc. demokratje goljufali mizarje, ni zinil besedice, in vender je to tudi natisnjeno v lepakih, ki smo jih brali mi. Sicer je pa govoril zelo konfuzno. Vidi se Kristanu, da se stara in da mu „maček“ dela vže precejšnje preglavice. Na nekem prejšnjem shodu je predlagal Kristan, da vodstvo stranke sestavi za občinske volitve občinski program. Vodstvo tega ni storilo in s tem je menda zapečaten soc. demokratska modrost. Sicer bodo pa socijalni demokratje volili, kakor lani, tudi letos „prijatelje delavcev“ — liberalce. Sodrug Kordelič je že stopil v vrsto narodno-naprednih agitatorjev. Socijalno dem. delavci nepremišljeno verujejo svojim apostolom. Doklej še bodo?

Sodba socijalnega demokrata o Kristanu. Da se letos socijalni demokratje ne udeležijo volitev, je vzrok zveza, katero ima sodrug Kristan z „Narodno tiskarno“. Ondi ne marajo, da bi socijalni demokratje nagajali. In Kristan je ponižen sluga, saj se mu sicer zapro „Narodovi“ predali. Nekateri socijalni demokratje že uvidevajo, da bi za delavstvo dosegli pač lepših uspehov, ako bi ne imeli takih voditeljev kot je Kristan, ampak bi delavstvo samo nastopalo. Temu mnenju je dal duška socijalni demokrat Orosi, ki je zatrjeval te dni, da ne marajo za Kristanovo voditeljstvo in da se bodo sami organizovali.

Iz Tržiča se nam poroča: Velikonočni ponedeljek je napravilo naše katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa izlet v planinsko vasico Lom. Lepo število udov se je zbralo v

društvenih prostorih, odkoder so odkorakali z zastavo v Lom. Tu je bil v cerkvi primeren govor in zatem pete litanije: Za cerkveno slovesnostjo, pri kateri so izborni peli društveni pevci, je bila prosta zabava. Vrli gospod lomski župan je dal razobesiti več zastav, kar je slavnost dokaj povzdignilo. Okoli 8. ure zvečer smo se vrnili vsi zadovoljni in v nadi, da kmalu zopet kam poletimo. — Resnicoljubni (?) „Slov. Narod“ se prav neumno zaletava v naše društvo, češ, da slabo vspeva in da bo kmalu popolnoma zaspalo, kar bi bilo našim liberalcem zelo ljubo. Povemo na uho tržiškim liberalcem, da se naše društvo prav dobro počuti in da je naša katoliška organizacija trdna. Da naše društvo ravno v zadnjem času lepo napreduje, nam svedoči vedno večje število udov, med koje je več veljavni mož in vrlih mladeničev nedavno zopet pristopilo. Liberalci naj raje povedo „Narodu“, kako je z njihovim bralnim društvom. Če hočejo biti odkritosrčni, morajo priznati, da ravno njih društvo rapidno nazaduje. In to jih boli, odtod tudi napad na naše društvo. Nekaj nas pa vender veseli, in sicer to, da so se nekateri liberalci v toliko poboljšali, da zahajajo h krščanskemu nauku in pridno poslušajo, kaj duhovnik propoveduje. Ti zvesti „policaji“ „Narodovi“ pazijo na vsako besedo in kadar duhovnik svari ljudstvo pred brezverskimi listi, ga brž vlečejo pred sodišče „Narodovo“, da ga potem Malovrh nekoliko okrcva v svojem umazanem listu. Za enkrat naj bo dovolj, kadar bode več časa, Vam sporočim še marsikaj zanimivega.

Maribor. Katoliško delavsko društvo v Mariboru je imelo v nedeljo mesečno zborovanje. G. dr. Matek je govoril o boju laži z resnico, g. Behak o suženjstvu ženstva, posebno delavskega, v novodobni družbi. Prvo nedelje v maju bode društvo priredilo izlet v Marijo Puščavo. Gostje dobro došli!

Tiskovna svoboda mora biti na Hrvatskem res lepa. Skoro vsaka številka „Glasa Naroda“, glasila hrvatskih delavcev, je pristrižena. Hrvatska cenzura pač spominja na dobo trdega absolutizma.

Skandal na socijalno-demokratskem shodu. V Budimpešti je bil te dni strankarski shod socijalne demokracije. Neka ženska je pri tej priliki oklofotala predsednika strankarskega odbora. Shod so morali radi izgreda zaključiti.

Socijalno-demokratski dolgoprstež. Iz Gradca se poroča, da je izginil tajnik socijalnih demokratov Fran Haindl. Ušel je v Zürich. Prijelo se ga je 1400 kron in žena nekega soc. demokrata.

Listnica uredništva. G. Fr. Tavčarju & Comp. v Selcih. Področarje vole je kupil Lukelj. Nam pa morate že bolj jasno pisati, kaj hočete. Ako bito dali v „Slov. List“, kar Vi želite, bise ljudje le smejali Vam in nam. Če se oni dopis res tiče vse Vaše kompanije, bi uvod poziva na vsak način moral biti: „Mi zbrani selški liberalci“, ali pa vsaj: „Mi selška jara gospoda“. Sicer je bila pa v Selški dolini od nekdanj ta navada, da so možje vprašali: kaj je rekel? babe pa: katera je dejala?

Der Süden.

Organ für die politischen, culturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen.

Edini v nemškem jeziku na Dunaju izhajajoči tednik za hrvatske in slovenske koristi. — Celoletna naročnina 8 kron, polletna 4 kron. — Uredništvo in upravnništvo: Dunaj, I. Plankengasse 4.

„Zbirka ljudskih iger“.

Izdaja „Slov. kršč. zveza v Ljubljani“. — I. snopič obsega tri igre. — Cena 80 h, po pošti 90 h. 98 (2-2)

Dobiva se pri „Zvezi“ in v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani.

Domača umetnost!

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št 22

v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd.

10 (6)

Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv. Trojice, katerega ste naredili za tukajšnje župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten vtis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si štejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtopleje priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Martin Poljak,
župnik

Ajdovec, 20. okt. 1899.

Zahvala.

Ob britki, nenadomestljivi izgubi uzorne gospodinje, blage soproge

Marije Megušar,

katero se je Bogu Vsegamočnemu dopalo dné 11. aprila, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče v 58. letu njene starosti, poklicati k sebi v boljše življenje, zahvaljujem se vsem, ki so ji v dolgi, mučni bolezni tolažilno stali na strani, pred vsem čast. gosp. župniku Hoenigmanu; dalje se zahvaljujem vsem, ki so položili na krsto drage pokojnice toliko število lepih vencev! Udano, srčno zahvalo izročam tem potom častitim gospodom: mošenjskemu župniku č. g. J. Berlicu, č. g. dobravskemu župniku V. Aljančiču, č. g. kamnogoriškemu župniku A. Verbajsu, domačemu č. g. župniku in č. g. gg. L. Arhu in J. Beštru, ki so v petek dné 13. t. m. spremili ranjco k večnemu počitku. Istotako se zahvaljujem za spremstvo, ki je zelo povzdignilo sprevod, domačim ognjegascem, Marijini družbi, učitelstvu, ki se je udeležilo sprevoda s šolsko mladino, vrlim domačim pevcem za ganljive, do srca segajoče žalostinke in vsem, ki so iz Kranja, Radovljice, Tržiča, Mošenj, Kamnegorice, Dobrave, Podnarta, Jesenic in iz drugih bližnjih in daljnih krajev prihiteli moji nepozabljeni sosprogi izkazat zadnjo čast. Iskrena hvala za vsestranske izraze odkritega sočutja! Bog povrni vsem!

V Kropi, dne 15. aprila 1900.

Jurij Megušar,
soprog.